

Motion till riksdagen 2023/24:2675

av Rasmus Ling m.fl. (MP)

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt förslaget i tabell A i motionen.

Motivering

Tabell A Anslagsförslag 2024 för utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Polismyndigheten	40 765 012	±0
1:2 Säkerhetspolisen	2 449 651	±0
1:3 Åklagarmyndigheten	2 633 893	±0
1:4 Ekobrottsmyndigheten	1 078 513	80 000
1:5 Sveriges Domstolar	7 559 106	±0
1:6 Kriminalvården	16 145 316	±0
1:7 Brottsförebyggande rådet	256 552	±0
1:8 Rättsmedicinalverket	605 838	±0
1:9 Brottsoffermyndigheten	58 712	±0
1:10 Ersättning för skador på grund av brott	221 953	130 000
1:11 Rättsliga biträden m.m.	3 667 357	±0
1:12 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	90 987	±0
1:13 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	19 174	±0
1:14 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	121 157	1 000 000
1:15 Säkerhets- och integritetsskydds nämnden	33 034	±0
1:16 Domarnämnden	11 758	±0
1:17 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering	310 000	±0

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
99:1 Polisinspektion	±0	48 000
99:2 Stödlinje för anhöriga till gängkriminella	±0	10 000
Summa	76 028 013	1 268 000

Även om det totalt är färre som utsätts för brott, så har den grova brottsligheten i Sverige blivit mer synlig och påtaglig. Inte minst den organiserade brottsligheten och det grova våldet. Vi vill angripa kriminaliteten från två håll. Tryggheten ska öka, brottsbekämpningen skärpas och kriminella ställas till svars för sina brott. För detta krävs att den pågående utbyggnaden av rättsväsendet fortsätter. Polisen behöver också vässa sin förmåga att utreda brott och förbättra sina metoder, samtidigt som det behövs en välfungerande tillsyn. Samtidigt ska vi strypa gängens återväxt genom att satsa brett på förebyggande arbete där hela samhället involveras. Därför satsar vi särskilt på arbetet med att förebygga brott och stoppa nyrekryteringen. Stödet till brottsoffer och anhöriga behöver också stärkas.

Rätt polis på rätt plats

Polisens kompetens ska användas på ett förnuftigt sätt. Uppgifter som kan utföras av civila handläggare ska inte belasta polisutbildad personal. Vi ser att det behövs mer pengar för att anställa administrativ personal inom polisen. Vi vill därför göra en riktad satsning på detta så länge behovet finns. Det frigör resurser så att områdespoliser kan ingripa mot brott och ordningsstörningar samt skapa relationer och dialog med medborgare. Vi anser att 500 miljoner kr av de ökade anslagen till polisens tillväxt (1:1 Polismyndigheten) ska gå till att anställa administrativ personal.

Förbättrad lärandekultur genom en ”Lex Maria” för polisen

Det behövs bättre strukturer för att lära av misstag inom polisen. Polisen behöver en ”Lex Maria”-funktion och en skyldighet att rapportera missförhållanden. Genom en sådan funktion kan allvarliga fall uppmärksammas och åtgärdas, samtidigt som det långsiktiga lärandet förbättras. Funktionen ska belasta befintliga anslag för 1:1 Polismyndigheten.

Förbättrad tillsyn genom att inrätta en polisinspektion

Det förekommer idag ingen regelbunden och systematisk extern granskning av Polismyndigheten på samma vis som Inspektionen för vård och omsorg eller Skolinspektionen fungerar. En polisinspektion skulle inte bara kunna utvärdera enskilda skeenden som hur påsk- eller Husbykravallerna startade och hanterades, utan även på strukturell nivå se över hantering av skjutningar i gängmiljö, butiksstölder, sexualbrott eller profilering/kontroller. Vi vill därför inrätta en ny polisinspektion, som i ett inledande skede ska bedriva tillsyn över ett begränsat antal ärenden, för att sedan utvärdera den nya verksamheten. För detta ändamål avsätter vi 48 miljoner kronor som ska belasta en ny anslagspost.

Effektivisera utredningsarbetet och korta handläggningstiderna vid NFC

Brottsförebyggande rådet, Brå, har i studien Utredning och uppkläring av dödligt våld i kriminell miljö studerat hur polisutredningarna i den här typen av ärenden går till och vad som krävs för att fler brott ska kunna klaras upp. Enligt Brås rapport hade totalt 37 av de 113 studerade utredningarna klarats upp, vilket motsvarar endast 33 procent.

För att effektivisera utredningsarbetet och öka uppkläringen behöver det interna samarbetet inom Polismyndigheten utvecklas, särskilt i förhållande till Nationellt forensiskt centrum, NFC. De långa handläggningstiderna på NFC gör att bevisläget i utredningar av grova våldsbrott påverkas. Miljöpartiet anser att en översyn bör göras för att se hur det interna samarbetet och handläggningstiderna kan minska.

Slå mot pengarna

Vi vill stoppa finansieringen av de kriminella gängen genom att stärka myndighets-samverkan så att myndigheterna kan slå till mot den organiserade brottslighetens företag från flera håll: svartklubbar och gästarbetarbostäder utan bygglov, restauranger som missköter hygien, skattebrott och varenda spelautomat som saknar tillstånd. Det ska vara dyrt, jobbigt och svårt att vara kriminell. För detta krävs ytterligare tillskott. Vi skjuter därför till 80 miljoner kr på anslag 1:4. Ekobrottsmyndigheten.

Insatser för barn i riskzonen för kriminalitet

Kriminalitet stoppas bäst långt innan någon kommit i närheten av att begå brott.

En samhällsekonomiskt effektiv åtgärd för att komma tillrätta med kriminalitet är att satsa på sociala insatser för barn som befinner sig i riskzonen. Det finns framgångsrika satsningar såväl i Sverige som utomlands som vi behöver sprida och utveckla, där staten ska vara med och delfinansiera. I ett regeringsuppdrag har flera myndigheter nu föreslagit en ny struktur för att förhindra att barn insocialiseras i gäng, kallad Bob (Barn och unga i organiserad brottslighet). Förslaget är bättre samverkan mellan polis, socialtjänst, skola, kriminalvård samt hälso- och sjukvård genom att upprätta lokala råd i Sveriges 95 lokalpolisområden. Miljöpartiet anser att regeringen snarast bör analysera förslaget. Vi behöver ge stöd till och följa varje ung person som riskerar att hamna snett. Miljöpartiet gör därför en storsatsning om 1 miljard kr för att verkligen komma till bukt med nyrekryteringen. Detta belastar 1:14 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete.

I satsningen ingår även ett arbete för att ta reda på hur samhället har arbetat och bör arbeta för att unga inte ska hamna i kriminalitet. Miljöpartiet vill tillsätta en haverikommission som ska ta reda på vilket stöd personer dömda för allvarliga våldsbrott har fått under sitt liv – och vad de hade behövt för att komma in på en bättre bana. Det kan handla om insatser i skolan, socialtjänsten, på särskilda ungdomshem och andra offentliga institutioner. Här spelar kommunerna en viktig roll.

Överväg att avskaffa kortare fängelsestraff som påföljd

Miljöpartiet anser att det bör övervägas om fängelsestraff som är kortare än exempelvis sex månader alls ska användas som påföljd i första hand, eller om det är mer

ändamålsenligt och effektivt med alternativa påföljder. Detta särskilt med hänsyn till de stora kapacitetsbehov som finns inom Kriminalvården och risken att personer som inte redan har en kriminell livsstil utvecklar en sådan under tiden i anstalt. Miljöpartiet anser att frågan bör utredas.

Mer stöd till brottsoffer

Den som har utsatts för brott ska möta kompetenta myndigheter och ha en rak väg till brottsskadeersättning. Miljöpartiet vill se över systemet för ersättning och stöd till brottsoffer för att stärka offrets ställning. Detta gäller inte minst unga och de som utsatts för våld i nära relation, sexualbrott och hedersbrott. Vi vill också att staten ska ta ett större ansvar för att driva in skadestånd och brottsskadeersättning, så att brottsoffret kan fokusera på sin rehabilitering. För detta ändamål anslår vi en förstärkning med 130 miljoner kr till 1:10 Ersättning för skador på grund av brott.

Se över inkomsttaket för rättshjälp

Alla ska kunna få sina rättigheter i en domstolsprocess tillgodosedda, oavsett storlek på plånboken. Inkomsttaket för rättshjälp har inte höjts sedan slutet av 1990-talet och den som tjänar över 260 000 kronor om året kan inte få rättshjälp. Detta innebär att många som behöver juridiskt stöd för att tillvarata sina rättigheter inte får det. Det vill vi ändra på. Miljöpartiet vill därför se över inkomsttaket för rättshjälp.

Ny nationell stödlinje för anhöriga till gängkriminella

Idag finns verksamheter t.ex. inom vissa kommuner som riktar sig till anhöriga till personer som begår brott eller är i riskzonen för att hamna i gängkriminalitet. Men det finns ingen nationell stödlinje som riktar sig särskilt till den här målgruppen. Det tycker vi behövs, för att erbjuda ett likvärdigt stöd över hela landet. Stödlinjen bör ha personal som kan flera språk och möjligheter att ge psykologiskt och praktiskt stöd av olika slag. För detta ändamål tillskjuter vi 10 miljoner kr till en ny anslagspost.

Rasmus Ling (MP)

Camilla Hansén (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Amanda Lind (MP)

Jan Riise (MP)